Ч. 158 Второк 16 (28) липня 1896. Рік VI

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Староствах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Повільний поділ Македониї.

В Туреччині нїби мир і спокій, а тимчасом мало що не на всїх кінцях сеї держави веде ся війна і борба стає чим раз лютійша і завзятійша, хоч константинопольскі круги урядові старають ся, як можуть все таїти і розсилають на всї сторони успокоюючі телеграми. Так н. пр. після вістий з Константинополя ситуация на грецкій граници має бути не зовсїм так грізна, як то в послїдних часах доношено, і там не появили ся великі відділи грецких повстанцїв та не побили турецке войско, противно, Турки мали Греків побити. Тимчасом через Атини і Париж наспіли вісти, що ситуация над грецкою границею єсть дїйстно грізна. Аґентия Гаваса доносить, що в послїдних днях перейшло через грецку границю до Македониї знов кілька відділів повстанцїв та побили вислане против них турецке войско, а з Атин доносять рівночасно, що в Тесалиї настало велике занепокоєнє і що онооди прийшло межи відділом повстанцїв, зложеним з 150 людий незвістної народности(?!) а турецким войском до завзятої бійки. Мимо всяких заперечень з турецкої сторони, нема, здаєсь, сумнїву, що на грецкій граници веде ся борба з ворохобникали, котру піддержують головно повстанцї приходячі з Грециї.

То само, здаєсь, дїє ся і на болгарскій граници, де знов піддержують ворохобню повстанцї приходячі з Болгариї. Після вісти, яку одержала |Pol. Corr. із Солуня, видало турецке правительство розпорядженє, щоби на болгаскій граници сконцертовано 7000 турецкого войска.

Із сербскої сторони не чувати ще про якісь воєнні рухи, але за то правительство сербске взялось иншого, дипльоматичного способу. Правительство сербске старає ся о то, щоби турецке правительство признало своїх підданих сербскої народности яко окрему народність і відповідно до того установило і веденє метрик, як то маєсь річ з Греками і Болгарами. В сїй справі робив сербский посол устні представленя великому везирови, а той обіцяв предложити сю справу радї мінїстрів і підперти жаданя Сербиї. Сербія хоче очевидно в практичний спосіб і тихцем перевести подїл Македониї. Доси правно нема Сербів в Македониї, хоч дїйстно єсть їх там значна часть. Але їх тягнуть Болгари до себе, а Греки до себе на тій основі, що они так само як Болгари або Греки суть православного віроісповіданя. З того й походить, що межи Греками, а Болгарами з одної, а Сербами з другої сторони не може прийти до згоди, хоч в послїдних часах пороблено, як звістно кроки, щоби бодай завести якесь порозуминє межи сими державами. Після послїдних вістий має і султан бути досить прихильний сїй справі. Вість мов би сербске правительство велело в тій самій справі якусь переписку і з грецким правительством, має бути безосновна; бодай заперечують тому з Білграду.

Нема отже сумнїву, що як розрухи на болгарскій і грецкій граници так і дипльоматичні кроки Сербиї не мають що иншого на цїли, як лиш подїл Македониї. Але остаєсь ще один чинник, з котрим при подїлї Македониї треба буде числити, а тим суть Альбанцї, безпосередні сусїди Македониї, а котрі — що найважнїйше — при евентуальнім подїлї Македониї могли би дуже енерґічно спиняти рухи ще одного конкурента до подїлу — Чорногори. Отже з тими Альбанцями завело турецке правительство переговори, щоби они помагали правительству ловити розбишаків, які в послїдних часах появили ся в тих сторонах. Кілька начальників племен обовязали ся до того і зложили навіть присягу. На око здаєсь се річию малої ваги, бо розходить ся о звичайних, простих розбишаків, але коли зважить ся, що в Туреччинї уважають всїх ворохобників полїтичних за розбишаків, а бодай за таких представляють їх перед Европою, а відтак, і то, що хоч би дїйстно розходило ся о простих розбишаків, правительство турецке навіть і в сім дїлї мусить числити ся з Альбанцями і заключає з ними формальний договір, опертий на присязї; — то видко, що хоче забезпечити собі їх поміч на всякий случай.

Так отже фактично переводить ся поволеньки подїл Македониї. З одної сторони розривають єї Серби, Греки і Болгари, з другої сторони старає ся єї удержати в цїлости турецке правительство і шле свої войска на границї Грециї та Болгариї і стараєсь забезпечити собі поміч Альбанцїв.

Новинки.

Львів дня 27 липня 1896.

— **Іменованя.** Нотарияльний кандидат в Яслї І. Дембицкий іменований нотарем в Жмигородї.

— **Маршалок краєвий** гр. Стан. Баденї приїхав несподївано в четвер о 6-ій годинї рано повозом до Городка і оглянув тут краєву школу

---

3)

До бігунів.

(За Паєром, Зіґлершмідтом, Льорцінґом і др.)

I.

Перша вість про поворот Нанзена з бігуна і цьвітневий жарт берлиньскої ґазети. — Що розповідає Паєр про подорож на бігунї. — Моряцкі штани на кризї і Нанзенів плян. — „Фрам“ і подорож Нанзена до бігуна. — Помічники Нанзена і послїдна вість про него.

(Дальше).

Хабарова то поправдї нї місто нї село — оселя зложена всего, як вже сказано, лиш з трох великих домів. Тут сходять ся доокола чні Самоєди, що приносять сюди на продаж свої продукти. Лїтом заходить сюди ще й по кількох купцїв, Москалїв, з Пустозерска при устю Печори в Північній Росиї і міняють тут кожі з медведів, морских псів, ренів, моржів і тран за чай, цукор, муку, всїляку знадобу, порох і т. д. Розуміє ся, що при такім торзї не обходить ся без „водки“ (горівки). Самоєд насамперед добре упє ся, а Москаль добиває з ним тогди торгу. Конець того такий, що купець ошиганить Самоєда, а той відтак ще й пиячить цїле лїто. Надзору в сїй далекій закутинї сьвіта нема ніякого.

В Хабаровій отже чекав Тронтгайм з псами на Нанзена. Той приїхав сюди дня 29 липня, а Тронтгайм повитав єго торжественно вивісивши норвеску хоругов, на котрій по серединї було вписане „Фрам“ і по нїмецки „Vorwärts“. Нанзен був дуже вдоволений, а коли Тронтгайм зажадав від него на письмі поквітованя, сказав єму: „Поквітованя за мало! Ви сповнили своє дїло дуже совістно і тим зробили виправі велику прислугу. Я маю приказ передати вам золотий медаль, яким вас надїлив король за вашу немалу прислугу“. Сказавши то дав єму медаль а відтак виставив ще й поквітованє. Для більшої безпечности велїв бар. Толль доставити ще 26 псів над устє ріки Оленок, вже недалеко від Новосибірских островів, але Нанзен вже їх не забрав.

У купця Сибірякова, котрий богато причиняє ся до розслїдів північної Сибіри познакомив ся бар. Толль з єго спільником, Николаєм Кельхом, та порадив ся з ним, як би для сьмілих подорожників забезпечити провіянт, паколи-б они назад вертали. Кельх дав зараз значнїйшу суму гроший а Толль казав зробити на Новосибірских островах три склади. На найбільшім з тих островів, званім Котельний, зроблено найдальше на півночи, на західнім побережу перший склад. Тут викопано в земли, котра лиш лїтом на пів стопи розмерзає ся, велику яму і вложено в ню скриню, в котрій уміщено консервів і всїлякої поживи на стілько, щоби вистало на 12 людий на вісім днїв. Яму вкрито відтак грубими дилями, на котрі знов посипано землї і снїгу та облито водою, так, що цїле місце вкрило ся грубою верствою леду. Коло ями вбито високий паль з написию: „Нанзенів склад ч. 1“ а коло него лишено дві сокири і рискалї. Другий склад зроблено на тім самім острові і на тім самім побережу але вже на яких 100 кільометрів дальше на полуднє, при устю ріки Урасалах. На сїм складї знаходять ся так само як і на першім всїлякого рода консерви, що вистали би на цїлий місяць, а крім того ще сїрники і патрони. Склад той зроблено в будинку, котрий бар. Толль казав виставити ще в 1886 р. В тім будинку попукали були з часом стїни а до всїх трох комнат, які в нїм були, надуло тілько снїгу, що їх засипало грубою і твердою, як камінь, верствою і треба було три днї працювати, щоби хату очистити. Наконець зроблено третий склад на Ляхівскім острові званім „близшім“ (Новосибірскі острови складають ся з кількох більших островів, з котрих два т. зв. Ляхівскі, близший і малий положені близше побережа Сибіри, а Котельний, Фадеєва, Нова Сибір і Бенета лежать дальше на півночи) і зложено єго в хатї, котру виставив російский ловець Михайло Санніков. Провіянт в сїм третїм складї визначений на два місяцї, але коли-б попри него живились би ще й зьвіриною, яку би собі сполювали, то міг би вистати й на цїле лїто або й на цїлу зиму.

Як видимо, помічники Нанзена в Сибіри постарали ся о скілько можна як найлїпше о то, щоби він і єго люди коли будуть назад вер-

управи льну і конопель. Відтак люстрував через пять годин, тамошний видїл повітовий в присутности маршалка повітового, котрий случайно в тім часї над'їхав.

— **Почетне горожаньство** надала громада Краківця, яворівского повіта, гр. Іванови Шептицкому з Прилбич, маршалкови яворівскої ради повітової, в признаню заслуг положених около розвитку міста.

— **В „Бурсї сьв. Йоана Хрестителя" в Дрогобичи** містилось минувшого року шкільного 16 питомцїв, котрі виказали слїдуючий успіх в науках: один Николай Іванусїв з Горуцка, зложив іспит зрілости; трох було відличних; десятьох дістало першу клясу; двох дістало поправку по фериях. За цїлий час свого трехлїтного отвореня не отримав ще анї один питомець недостаточного поступу, що єсть доказом совістного догляду в бурсї. На слїдуючий рік буде поміщених 25 питомцїв у власнім мурованім домі. Настоятелем як до тепер буде і дальше сьвященик, через що і на будуче запевнений єсть догляд, а тим самим і успіх в науках.

— **Огнї.** В Борках великих під Тернополем вибух дня 22 с. м. пожар, котрий знищив всї будинки на фільварку. Огонь угасила сторожа огнева з Тернополя. — В Помонятах, рогатиньского повіта, знищив огонь дня 18-го с. м. в саме полудне сїм селяньских загород. При гашеню огня визначив ся особливо інжинїр Мілер. До огню прибула сикавка з Псар від гр. Рея, міска з Княгиничь та ходорівска сторожа огнева з тамошною сикавкою.

— **Іспит в львівскім карнім заведеню** відбуде ся дня 30 і 31 липня с. р. Перед іспитом відправить ся в каплици заведеня служба Божа, в часї котрої будуть співати і грати арештанти.

— **Зміна імен.** Буковиньске краєве правительство видало до старосте розпорядженє, в котрім каже ся, що між селянами богато має такі прізвища, що з них собі люди кепкують, або котрі просто неприличні. Тож правительство наказало староствам, щоби они підпирали або й заохочували людий в справах зміни таких імен.

— **Пригоди на провінциї.** В послїдних кількох тиждня лучили ся на провінциї в ріжних місцях численні случаї неприродної смерти, котрих жертвою упали в значній части нелїтні дїти, полишені без опіки старших. І так дня 29 червня утопила ся в потоцї Стримбі в Ляцкім шляхотскім, товмацкого повіта, пятилїтна Мария Марохняк, дочка селянина; дня 6 липня упав в Соломінках, мостиского повіта, з дерева шестилїтний Петро Мазур, син господаря і убив ся на місци; 8 липня в Грушові, яворівского повіта, заїло порося на смерть чотиромісячну дочку Гасї Рибай; 11 липня утопила ся дитина Демка Видора з Іляча, теребовельского повіта; 13 липня в Лисій, підгаєцкого повіта, убила спадаюча платва осьмилїтного Івана Жарновского, сина вартівника; того самого дня утопив ся в млинівцї на самбірскім передмістю семилїтний син господаря Прендкевича; таку саму смерть найшла в ямі з водою трилїтна дочка Еліяса Айзена в Яворові; дня 16 липня займила ся від сьвічки одїж на трилїтній Вікториї Повикал в Лімнії, турчаньского повіта і дитина по кількагодинних муках померла; того самого дня утонула в потоцї в Яслівчику, брідского повіта, трилїтна Анна Віїтів, дочка селянина; дня 21 липня утопив ся в Журові, рогатиньского повіта, дволїтний хлопець. В Роздолї, жидачівского повіта, засипала дня 9 с. м. глина Марию Цап з Березини, що набирала піску в дврских лісї. — Таку саму смерть найшла дня 18 липня селянка з Ниркова, в заліщицкім повітї, 50-лїтна вдова Мария Перуняк; три дни пізнїйше засипав пісок 24-лїтного паробка Луку Гладишa в Скалатї старім і задушив єго. — В Камінцї вертали в перших днях липня улани 7-го полку зі стрільницї. Кількох з них хотїло переправити ся через ріку Буг в човнї. Човно перевернуло ся і в наслїдок того утопив ся улан Онуфрий Смалюх, родом з Альфредівки, в перемишляньскім повітї. — В Жидачеві ударив дня 4 с. м. о годині 5-ій з полудня грім в будку вартівників коло складу дерева над берегом ріки Стрия і сильно поразив Якова Шлехтера, Арона Цімермана і Михайла Бориса. — В Сїльци, перемиского повіта, вибух дня 9 с. м. огонь і знищив 4 селяньскі будинки, вартости около 2500 зр., причім стратив житє Іван Поважняк. Поважняк був тяжко хорий і не міг виратувати свого житя, бо не було нїкого в хатї. Огонь підложили дїти. — Зелїзничий поїзд, що їшов дня 15 с. м. вечером зі Сколього до Стрия переїхав зарібника Павла Колиньского.

— **Против 22 людий** веде ся в Загребі майже вже від двох місяцїв процес о ріжні убийства, числом 13. Обжалованї переважно селяни, а розправа викрила страшні убийства. Прокуратор вніс минувшої суботи кару смерти на шибеници для 16 обжалованих, між тими для двох женщин, і то за убийство получене з рабунком, на мужу, батькови і братї. Оборонцї промавляли лише за признанем лагодячих обставин. Оголошенє вироку присяглих наступить дня 31-го с. м.

— **По американьски.** Европейцї вже мало по малу привичаїли ся до ріжних дивацтв Американцїв і тепер їм справляють такі „штуки" хиба забаву. До таких забав можна також зачислити найновійший випадок: Новий Йорк буде від тепер мати кладовище для — псів. Одна богата Американка купила величезну площу для виконаня своєї улюбленої гадки, а то тому, бо — як каже — пси то найвірнїйші приятелї чоловіка, з більшим посьвященєм, як 99 процентів людий. Тож она казала уложити плян великого кладовища для псів. Найлїпші місця дістануть пси, котрі за житя визначили ся якимсь геройским дїлом або походять зі славної родини (цїлком як у людий!) Але також бідні пси дістануть кождий своє окреме місце. Одна американьска ґазета вже навіть подала взори памятників для псів. Кождий порядний пес може тепер спокійно кінчити своє житє в Новім Йорку, бо дістане по удержаню в житю може ще памятник по смерти.

— **Процес о рот.** Такого ще не бувало, аби артистка-акторка починала процес для доказу, що єї рот то не малесенький ротик. Панна Рамо мала в Парижи виступити в театрі на сценї і сказати: Je suis la Poste! Але що єї рот дуже маленький і она букви *c* не може добре вимовити, то відобрано їй ту ролю. Тим она почула ся так обидженою, що не приходила на проби, а за те зпов директор зажадав 50.000 франків кари. Суд візвав фахових людий оречи, чи дїйстно у панни Рамо такий малий ротик, що она не може вимовити букви *c*.

— **Як цивілїзують Нїмцї в Африцї.** У всхідній Африцї в нїмецкій кольонїї арештовано знову одного цивілїзатора, що правда, не урядового, котрий в страшенний спосіб збиткував ся над муринами і допускав ся найпоганїйших злочинів. Єсть то управитель товариства плянтаций „Бушірігоф" у всхідній Африцї, якийсь Фридрих Шредер, прозиваний Нїмцями „фляшковим Шредером" длятого, що одного разу в шинку в Занзибарі фляшкою від пива провалив якійсь муриньскій дївчинї голову за то, що она дивила ся на него. Той цивілїзатор карав мурииів в той спосіб, що вкладав їм руку в прасу

тати, бодай не гинули з голоду. Можна би з того здогадувати ся, що они припускали, або може мали таки якусь певну причину сподївати ся, що Нанзен буде вертати назад через Новосибірскі острови. Замітне то, що професор др. Нїльзен в Християнїї по виїздї Нанзена оголосив в одній часописи, що Нанзен дїйстно відступив від свого первістного пляну; ще в осени 1892 р. мав він єму раз на проході сказати: „Знаєте, я відступив від свого пляну" — а відтак додав — „але не говорю о тім нїчого". Моглоби отже дїйство бути, що Нанзен, припустїм, діставши ся на бігун не їхав вже дальше, але вертав назад і може бути, що десь коло Новосибірских островів довідались про него люди згаданого вже Кухнарова, котрий доставляв провіянту на склад.

Але що стало ся з Нанзеном? Отсе іменно та загадка, котра ще доси не відгадана. З Хабарови прислав Нанзен до одної ґазети в Християнїї таку звістку: „Подорож до Хабаровoї над Юґорским заливом минула щасливо. Дня 27 липня дістались ми між криги, але переплили добре. Наш корабель Фрам держить ся дуже добре в ледї. Дня 3 серпня їдемо дальше взявши звідси 34 псів до саний. В Юґорским заливі від 3 липня нема леду. Вигляди в Карийскім мори дуже добрі; на всході видко синє небо, а з того можна здогадувати ся, що на мори нема леду і ми будемо плисти по чистій водї, аж доки не допливемо до Новосибірских островів. Коли час позволить, то поступимо, до устя ріки Оленка і возьмемо звідтам псп. На дальшу дорогу установлений такий плян: Від західного боку Новосибірских островів возьмемо ся на північ і будемо плисти дальше, доки аж нас не спинить крига". — А до брата свого написав Нанзен з Хабаровoї: Скорше, як за два роки не верну з дороги, а може аж за три роки. Але таки верну!

То була послїдна вість від самого Нанзена. До устя Оленка він не поступив і доставлених там псів не забрав; видко, що скорше завернув на північ, заким ще доїхав до Новосибірских островів. З того часу ще лиш раз пішла глуха вість про Нанзена, а подав єї керманич Крон, котрий був на корабли „Штернен" їздив на далеку північ. Він каже:

Дня 22 вересня 1894 р. розбив ся наш корабель 100 морских миль від Хабаровoї на всхід. Ми всї (сород девять люда) виратували ся щасливо і дістали ся до Хаборовоï Звідси забрали нас Самоєди і повезли ренами на санях; они вели ще з собою 2000 ренів стадами. Не далеко ріки Каратайки на 80 миль від Хабаровoї мусїли ми бродити по пояс в снїгу, бо нашим ренам не стало паші і они вже ледви що волочили ноги за собою. Тут здогонив нас якийсь Москаль, що їхав псами на санях. Він говорив дуже слабо по нїмецки, а я в цїлім поході був лиш один, що умів по нїмецки і ми оба розмовили ся. Москаль той, що мав при собі кілька револьверів і дві рушници, казав, що торік приставив Нанзенови псів до Хабаровoї, і що їздив з ним (чи на корабли чи саньми — того вже не знаю) аж далеко на всхід до якогось пригірка, мабуть Челюскіна, та звідтам забрав листи від Нанзена і якісь річи, котрі треба було везти на окремих санях (може якусь збірку — додає від себе Крон) і мав їх доставити до Пустозерска. Він — казав — вже третий місяць в дорозї. Над якоюсь рікою напали на него вовки і він з тяжкою бідою уратував ся зі своїми саньми, а тамті другі сани з листами і річами лишив в поли; вовки кинулись на псів від тих других саний, а він щасливо утїк. Показував навіть слїди на собі, які мав з тої пригоди. Був то чоловік високого росту і сильної будови та мав богато гроший при собі. Він випросив собі у наших Самоєдів кілька ренів і псів та намовив одного самоєдского паробка обіцюючи єму добру заплату, щоби їхав з ним шукати покинені сани. На другий день вибрались оба в дорогу на північ. Кождий з них їхав на своїх санях, до котрих було запряжених по два рени, а по два було привязаних з заду на запас. Провіянту взяли всего лиш по спорому кусеневи сирого ренового мяса. Що з ними стало ся не знаю. Мабуть і саний не відшукали і самі десь погибли.

Отсе й все, що знає ся доси про подорож Нанзена до північного бігуна.

II.

Бальоном до бігуна. — Попередники Андре'го. — Андре на Шпіцберґах. — Шпіцберґи триста лїт тому назад. — Що кажуть знатоки о виправах Нанзена і Андре'го до бігуна.

Після вісти, наспівшої із Шпіцберґів має шведский старший інжинїр Андре як-раз нинї, дня 27 липня, пуститись бальоном до північного бігуна, а день сей готов стати памятним в історії людскости. Доси пробовано дістати ся до бігуна лиш кораблями і саньми, а проєкти, щоби летїти до него бальоном або плисти підводною лодкою уважано просто лиш за буйну фантазию, достойного хиба лиш таку писателя як Юлій Верн. Андре взяв ся доказати, що бодай подорож бальоном не єсть пустою фантазиєю, лиш противно, може одиноким способом, яким буде можна дістати ся на бігун. Вже недалека будучність покаже, о скілько єго надїї і обчисленя оправдають ся і чи ґенїй людского знаня і промислу під конець девятнайцятого столїтя буде тріюмфувати, чи знову почує свою безсильність. На всякий случай не покриєсь соромом.

Андре, коли взяв ся летїти бальоном до бігуна не зробив того без добре обдуманого пляну і без приготовленя опертих на певних даних; не числив ся хиба лиш з тим, що взагалї не єсть для нас доси звістним і то лиш можна

до копйована а відтак прикручував шрубу так сильно, що аж пальці пукали і кров з них текла. Пришрубувавши так мурина казав єму стояти цілими годинами. За такий злочин як і за знасилуване мурињских дівчат арештовано его і відставлено до криміналу в Танґа.

— **Кільна сотнарів золота і срібла** викопано в місцевости Добєшевко коло Ексина в Познаньщині. Скарб той, іменно два сотнари і 85 фунтів золотих і срібних монет, котрі були закопані в бляшаних коробках походять з часів шведских воєн, коли через ту місцевість переходили шведскі войска і в сусїднім місточку Голянч убили 450 людий.

— **Катастрофа в копальни**. Американьска „Свобода“ пише: Дня 27 червня по 3-ій годині рано притрафило ся страшне нещастє в копальни угля Ред Аш в Пітстон Па. Около 100 робітників згинуло страшною смертию. Єсть то найбільше нещастє, яке притрафило ся в околици Пітстон. Копальню тую уважано за небезпечну, о чім повідомлено суперінтендента. Той казав зараз взміцнити руштованя підтримуючі склеплїня копальнї. В нещастну суботу власне, коли робітники заняті були тою працею, зірвали ся руштованя і засипали всїх нещастних робітників. Думають, що всї знайшли смерть, бо в копальни було множество убийчих ґазів, котрі при заваленю руштованя, запалили ся. Поміж нещастними знаходить ся около 40 Поляків і Словаків. Зараз по катастрофі дали знати о тім до міста, а віддїли добровільцїв в сей час поспішили нещастних ратувати. В недалекім віддаленю від місця де працювали люди у внутри копальнї, найдено кілька трупів, межи котрими находило ся тїло майора Лянґана, суперінтендента копальнї, і Й. Ляйнота, вардового концильмена. Дві третини нещастних жертв, то люди жонаті, що позіставили численні родини. Перед двома тиждњями заявили інжинїри суперінтендентови, що склеплїнє копальнї грозить заваленем і проте треба его зараз заосмотрити в сильні деревяні підпори. Суперінтендент приступив зараз до дїла. Замовив робітників і приступив до працї, котра тревала до пятницї вечера. — Перед полуднем склеплїнє зарисувало ся міцно і обірвало ся на малій просторони. Перестрашені тим робітники, відступили від дальшої роботи. Тогди урядники копальнї постановили ужити всїх можливих средств, щоби запобігти заваленю копальнї на значній просторони. Суперінтендент видав розказ щоби вибрати найздібнїйших гірників і о годинї 7-мій вечером вислати їх до дальшого провадженя роботи. О означеній годинї спущено вибраних робітників в майни в глубину 1500 стіп. Робота ішла дуже скоро до години 11-тої в ночи, коли наступило друґе обірванє землї, що і встримало роботу. По хвили робітники забрали ся дальше до працї. Працювали до години 3 мінут 20 рано, коли нагле цїле склеплїнє обірвало ся з страшним гуком. Околичні мешканцї дізнали так страшного потрясеня, що гадали в першій хвили, що то трясенє землї. Опадаючі скали і вугля, засипали всї ґанки і коридори, так, що анї убитих не можна видістати, анї тим, котрі би були ще при житю дати яку поміч. Один котрий уратував ся з того нещастя, єсть кільканайцятьлїтний Шерідан, котрий доносив воду для працюючих робітників. Знаходив ся він в дорозї по сьвіжу воду і коли був віддалений о яких 100 стіп від шибу, страшне встрясенє кинуло его о землю. Він дізнав тяжкого попареня і покалїченя. Через 10 мінут лежав без памяти, а прийшовши до себе, вийшов на верх і оповів о цїлім нещастю.

— **Померла** Мирослава з Копистяньских Литиньска, жена пароха з Ганчової, дня 22 с. м., в 28-ім роцї житя.

Переписка від Редакциї.

Вп. Гр. Ґутей: Просимо подати докладну адресу, бо не знаємо, як оголосити. Ми вислали вчера до Вас карту кореспонденцийну під адресою: Судова Вишня і не знаємо, чи буде Вам доручена. Відберіть собі на почтї.

Всячина.

— **Держава без войска і довгів в Европі** — се річ нечувана і в першій хвили може би тому нїхто й не повірив тим більше, коли ще додамо, що монарха того краю не був в нїм через двайцять лїт і аж сими днями має приїхати до своеї столицї. Єсть то княжество Ліхтенштайн, положене межи Швайцариєю а Форарльберґом з столицею Вадуц, в котрій єсть резиденция пануючого тепер князя Іоана II., котрий, від двайцяти лїт перебував за границями свого краю головно і переважно у Відни. Коли князь верне до своеї столицї — каже одна віденьска ґазета — застане там все так, як було перед двайцяти роками, коли послїдний раз гостив в нїй, лиш не застане двох річий: войска і довгів державних. Княжество Лїхтенштайн не має тепер анї одного вояка і анї одного крейцара довгів державних. Цїкаво буде пригадати й то, що при заключуваню мира в 1866 р. межи Австриєю а Прусами позабули на одного союзника Австриї, а то на княжество Лїхтенштайн і оно ще через довгі лїта було формально на воєнній стопі з Прусами. Чи пригадала собі дипльоматия ту свою похибку і направила еї, не знати, але на всякий случай не можна сподївати ся нїяких злих наслїдків, з тої неуваги, бо тим часом армію лїхтенштайньску скасовано. Держава без войска, держава без довгів, держава, в котрій пануючий може на двайцять лїт виїхати з краю — то хиба ідеал держави. А при тім княжество Лїхтенштайн єсть зовсїм конституцийною державою, має свій нарлямент, сойм, в котрім засїдає 15 послів: трох котрих іменує князь а 12 вибираних посередними виборами на чотири роки та 5 заступників. Сей парлямент через цїлих двайцять лїт, коли князя не було в краю, управляв спокійно державою. І взагалї, як в цїлім краю так і в містї Вадуц, за тих двайцять лїт не змінило ся нїчого — навіть і число населеня не змінило ся. В послїдних пятнайцяти роках, а бодай від 1881 р. зросло населенє в містї Вадуц всего лиш о 139 душ. Та й ще одна цікава річ в княжестві Лїхтенштайн: в нїм тілько мужчин, що і жінок — з 9434 жителїв, яких начислено підчас конскрипциї в 1894 р. було 4757 мужчин а 4677 женщин. (Тих 80 мучин більше не робить нїякої ріжницї; мужчин прецї мусить бути трошки більше, щоби женщинам було за кого віддавати ся). Отже в княжестві Лїхтенштайн кожда Лїхтенштайнка має свого Лїхтенштайна. Видко, що то за щасливий край, котрий по двайцяти лїтах має перший раз то щастє витати свого князя. Для доповненя мусимо тут ще додати, що княжество Лїхтенштайн має лиш одного мінїстра, котрий єсть канцлером, президентом кабінету, мінїстром фінансів і мінїстром справедливости в одній особї. Найвисшою властию адмінїстрацийною єсть придворна княжа канцелярия у Відни, котра рішає в другій інстанциї, а послїдною інстанциєю єсть після угоди з 1884 р. висший суд краєвий в Інсбруку. Гроші ваги і міри в краю суть австрийскі, а почту адмінїструє також австрийский уряд почтовий. Цїлий край єсть гірский і займає 159 квадратових кільометрів простору.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Льондон 27 липня. Социялїстичні збори в Гайдпарку назначені на вчера пополудни випали слабо, а до того ще, коли бесїдники почали говорити, настав хмаролом і люди розбігли ся на всї сторони. По зборах настала знов погода.

Париж 27 липня. В Сен-Діє відбуло ся відкритє памятника Юлїя Феррі'го. На торжестві відкритя виголосили мінїстри Любе, Мелїн, Ганното і Рамбо бесїди о значїню Феррі'го. Президент Фор прислав привітну телеґраму.

Париж 27 липня. З Атин доносять, що на тесальскій границі прийшло знов до бійки турецкого войска зі значним віддїлом грецких повстанцїв. Повстанцї побили Турків.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

закинути его пляновн. Але як-раз то характеризує его сьмілість і відвагу, а що після приповідки сьмілим щастє помагає, то може й єму готово пощастити ся.

Після пляну, який Андре предложив шведскій академії наук в Штокгольмі, має він летїти бальоном на 23 метрів по серединї широким, на бігун а в щасливім случаю перелетїв би до північно-західної Америки. Після его обчисленя цїла подорож тревала би не довше як 43 годин а кошти еї мають виносити не більше як 90.000 зр. Андре єсть чоловіком, що знає дуже добре відносини підбігунові. В 1882 р. брав він участь в метеорольоґічній виправі під проводом дра Екгольма на Шпіцберґи і перезимував там, а від кількох лїт пускав ся часто бальоном в гору в цїлях наукових. Отже опираючись на своїх досьвідах зробив він такий бальон, котрий відповідає зовсїм відносинам на бігунї. Бальон єсть зроблений не лиш з дуже міцної але й з дуже густої материї та приладженої так, що ґаз, яким его наповнить ся, не буде з него улїтати. Він має нести трох людий, всїлякі прибори, живність на 4 місяцї і т. д., всего разом 3000 кільоґрамів. Андре покликує ся на той бальон, котрий підчас париської вистави в 1878 р. пускано на припонї. Він важив сам 17.000 кільо, двигав 12.000 кільо тягару і підлїтав 1500 разів та за кождим разом забирав по 30 до 40 осіб, а при тім всїм треба его було наповняти знову ґазом аж в два роки пізнїйше. Андре єсть отже переконаний, що его бальон видержить подорож, а то перша річ. Друга річ та, чи бальон зможе без перерви через 30 днів лїтати. Він обчислив, що бальон при ширинї 23 метрів по серединї і займаючий 6000 кубічних метрів простору стратив би за той час на своїй силї двиганя всего лиш 50 кільоґрамів, отже не треба би его на ново наповняти і він міг би лїтати. Найтруднїйша річ була в тім, як наповнити бальон ґазом на далекій північи, серед лютої студени. Вести водень в зелїзних баньках аж на Шпіцберґи було би дуже дорого коштувало, і Андре взяв ся того способу, яким наповняють воєнні бальони — наповняти просто з приладу, котрий виробляє водень. Але наповняти бальон на дворі годї; треба збудувати на то величезну шопу, таку, котра була би бодай на 25 метрів висока, значить ся, так висока, як камениця на шість поверхів, а до того треба би ще, щоби й дах тої шопи дав здоймати ся. Вибудувати таку шопу не трудно, але потреба на то богато гроший. Знатоки обчисляють, що сама така шопа може коштувати яких 300.000 зр. Як собі Андре порадив і кілько его коштувала шопа, поки що не знати.

Але найважнїйша річ в тім, щоби бальоном на бігунї можна яко-тако кермувати. Що бальоном взагалї не можна зовсїм певно кермувати, так, як н. пр. лодкою на водї, се звістно загально. Андре думав над тим три роки і придумав спосіб, а в 1894 р. робив навіть пробу, на котру дав єму гроші купець з Ґотенбурґа, Кеннедї, і проба удала ся. Андре причіпив насамперед до бальона вітрило, а відтак в долинї привязав дуже довгі линви, котрі волїкли ся по земли. Линви спиняли рух бальона так, що він не міг летїти з силою вітру, летїв поволїйше, а тогди вітрилом удало ся змінити напрям лету бальона і відклонити лет его пересїчно о 27 степенїв від напряму вітру. Андре дуже гордий з сего винаходу кермованя бальоном, хоч его в залюднених краях годї уживати, бо линви, що волочать ся по земли, робили би велику шкоду на полях. Що иншого на північи, де самі снїги і леди; там сего способу можна вже безпечно ужити. Однакож в такім случаю не може бальон дуже високо летїти, а Андре хоче его дїйстно держати лиш у висотї 200 до 300 метрів.

(Дальше буде.)

ІНСЕРАТИ.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.